

gremiju izločeno, ker so pri trgovskem obrtu poslujoče osebe skoro izključljivo z mesečno plačo nameščene.

Da se ta nedostatek odpravi in da more mnogo-brojni razred pomočnih delavcev biti deležen združnih pravic in dobiot, obrnila se je graška zbornica do c. kr. trgovskega ministerstva s prošnjo, naj bi se vsprejelo načelo, naj vse osebe, katere pri kakem trgovskem obrtu trajno opravljajo trgovske posle, brez ozira na polno-močje, katero so jim dali obrtni gospodarji, veljajo za pomočne delavce (trgovske pomočnike) in da spadajo pod določila obrtnega reda, katera so merodajna za pomočne delavce.

Odsek pa meni, da bi se po tem načelu pojem: pomočni delavci preveč razširil; pustilo naj bi se v višjih vrstah pri trgovini nameščenim osobam naj izvolijo, če hoté postati pridruženci gremija. On toraj tudi predlaga, naj zbornica ne podpira omenjene prošnje graške trgovinske in obrtne zbornice.

Predlog se vsprejme.

V. Gospod zbornični svetnik Vaso Petričič poroča naslednje:

Slavna zbornica! Trgovinska in obrtna zbornica v Solnogradu doposlala je naslednji predlog gledé razširjenja Check- in Clearingprometa, in sicer kot plačilno sredstvo pri plačevanju carine ter prosi, naj bi se slavna zbornica za to potegovala pri dotičnih ministerstvih.

Predlog se glasi:

„Uže v zadnji seji dne 15. septembra 1885. imel sem povod, pohvalno in zahvalno priznati izvrstno napravo Check- in Clearingprometa po našem c. kr. poštno-hranilničnem uradu na Dunaji v interesu trgovine in olajšujočega prometa; danes imam zopet daljni povod z naslednjimi predlogi ugoditi c. kr. poštno-hranilničnemu uradu na poziv, kakoršen je bil s svojim poukom o Check- in Clearingprometu od vseh krogov tvornih elementov državnega prebivalstva obrnjen.

Po avstrijskem „Oeconomistu“ z dne 6. septembra 1885. — statistično-pojasnujoč avstro-ogersko vnanjo trgovino — znašali so dohodki na carinah in stranskih pristojbinah v I. tečaju 1885. l. v zlatu 4,737.958 gold. (— 3,446.760 gold.), v srebru 18,232.208 goldinarjev (+ 2,838.684 gold.), v bankovcih 108.857 gld. (— 7029 gold.), vkupno 23,078.023 gold. (— 615.105 gold. proti 1884.

Na dalje kritikuje tako-le:

„Faktično zmanjševanje carinskih dohodkov vendar ni omejeno na navedene 615.105 gold., marveč je v zlatu preračunjeno dvojno toliko, ker se pri redukciji vsega skupila na goldinarje v zlatu na 1884. l. 20 milijonov in 281.278 gold. in za 1885. l. 19 milijonov in 43.209 gold., toraj za 1 milijon in 238.069 gold. manj izkaže.

Po sili se uriva vprašanje, od kod izvira to, da dohodki na carini v efektivnem zlatu plačani proti uplačani carini v srebru z vsakratnim ažijo (nadavkom) za toliko proti slednjim v številkah zaostajejo. Na to se lahko dá vprašanje ter obstoji v tem, da c. kr. finančno ministerstvo carinskim uradom dovoljuje sprejem 20 mark v zlatu samo 9 gold. 88 kr. proti okroglim 10 gld. v zlatu.

Če se pritrdi, da je ta navidezno mala vrednostna relacija utemeljena v minucijozno manjši čisti vrednosti 20 mark, je to za državno blagajnico vendar popolnoma nevažno, ker finančni minister dobi vsak dan borzni kurz na podstavi 20 mark = 10 gold. v zlatu.

Ta navidezno mala razlika, znašajoča 12 kr. za 20 mark, katera naj bi pomenila za državno blagajnico dobiček, maščuje pa se nasprotno, kajti minus (manjši znesek) carinskih dohodkov v I. tečaju se od 615.105

gold. — vsi dohodki preračunjeni v zlatu — poviša na 1,238.069 gold.

Izguba carinskih dohodkov v srebru z nadavkom (ažijo) plačanih pa je mnogo večja, če se ozir vzame na današnjo veljavo srebra. Gledé tega navedem tu članek iz gospodarskih stvari v „Neue freie Presse“, 16. septembra 1885. „Cena srebra“.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Dobrova 1. avgusta. (*Ne zametujte gnjilega sadja!*) Letos kaže in obeta sadno drevje (peškarji) sploh dobrega pridelka. Kedar je pa dosta sadja, primeri se, da tu in tam tudi uže na drevji gnjiti prične. Tudi ono sadje, katero se je pri tresenji in obiranji kaj ranilo, prav kmalu ognjije in popolno segnjije. Raz drevja odpada pa tudi iz enega ali drugega vzroka veliko na pol zrelega sadja, in pozimi primeri se tu in tam, da sadje celó v hramu zmrzne. Vse tako sadje se pa po domovini navadno malomarno zavrže ali k večjemu na gnojišče zmeče. Škoda za-nj!

Vse tako sadje naj se sproti meče v zadosta veliko in primerno posodo, najbolje kak čeber, da popolno segnjije in se skisa. Tudi obrezki in olupki od sadja, katero se je za eno ali drugo hrano razrezovalo in drugače ukoristilo, naj se zmečejo v to posodo, da se tako več gnjilobe pridobi. Ko ni več gnjilega sadja za pribirati, in se je ono v posodi nabrano uže nekoliko skisalo, naj se to potem še dobro zmesti in otisne ali vse skupaj spreša. Tekočina pa, ki od takega sadja pri prešanji teče, smrdi nekoliko po gnjilobi, je bela in sladna. Da se ta tekočina scisti, dene naj se toliko časa zopet v odprto posodo, dokler iz sebe gnjilih tvarin, ki se še v nji nahajajo, ne izmeče. Gnjiloba ta naj se s posnemalko (cedilcem) sproti proč pobira, kar naj se toliko časa ponavlja in nadaljuje, dokler se je še kaj pribere; ko ni več kaj posneti, je tekočina čista in naj se pretoči v kisovo ali očetno posodo, katera naj se postavi na gorek kraj. Posoda ta (najbolje primeren sodček) pa ne sme biti polna in tudi trdo zamašena ne; najbolje je, da se čez veho položi redka platnena cunja, a dne si pa na vsakem koncu malo pod otori z svdrcem (žebelnikom) prevrtati, da ima zrak potrebnega prepriha. V kakih šestih tednih skisa se tekočina uže zeló, a na njenem površji naredi se pa za dober prst debel jesihovi klobuk. Kis tak postaja potem od dné do dné vedno boljši in pozneje dobi lepo rumenkasto (cekinasto) barvo ter najboljši okus pravega vinskega kisa ali jesiha.

Kis iz gujilega sadja pripravljen in narejen je pa tudi dosta boljši in okusnejši, nego oni iz zdravega sadja. Po vrhu tega pa gnjilo sadje tudi še enkrat toliko tekočine iz sebe pri prešanji dá, nego se je iz zdravega sadja napreša.

Naj bi toraj tudi v prihodnje po mili domovini gnjilo sadje na povedani način se ukoristovalo, s čemur bilo bi tudi lepih kebrov, kateri se sicer za neko tekočino — jesih imenovano — zmečejo, ki je pa dostikrat še zdravju zeló škodljiva. M. Rant.

Iz Ljubljane. — Letošnja Porcijunkula in pa kupčija s čebulo se je letos tukaj slabeje obnesla, kot druga leta. Politične gosposke so si prizadevale pri tem shodu zabraniti vse, kar bi znalo pri bližini kolere nevarno biti v zdravstvenem oziru.

Pri takih razmerah izostalo je mnogo obiskovalcev Porcijunkule, pa tudi mnogo prodajalcev čebule in zato se je letos ta pridelek nekoliko dražje prodajal, kakor druga leta.

— Konec šolskega leta. Z Dobrove se nam poroča, da se je na tamošnji dvorazredni ljudski šoli pretekli četrtek šolsko leto sklenilo z izpraševanjem in delitvijo daril. Pri tej priliki pokazalo se je, da se gosp. katehet Laznik, učitelj in vodja gospod Matija Rant in pa učiteljica gospica Rozman niso trudili brez uspeha, in da žrtve občanov za razširjenje šole niso bile zavržene. — Otroci vedejo se po vsem dostojno in so gladko odgovarjali na vprašanja iz krščanskega nauka, branja, slovnice, računanja, sadjere itd., koncem preskušnje so učenci tudi zapeli dalji venec domačih pesmi s prijetnimi otročjimi glasovi skozi in skozi pravilno. Gospod župnik Babnik pokazal se je tudi pri tej priliki gorkęga prijatelja šole in šolske mladine. S primernim nagovorom pričel je delitev daril, katere je preskrbel za najmarljivejše učence. Vsi navzoči — razun prav malega števila malomarnih učencev zapustili so šolske prostore zadovoljni in so prav po zasluženju hvalili spretnost in gorečnost tukajšnjega učiteljstva.

— Pododsek močvirskega odseka dognal je skupno s zastopniki c. kr. deželne vlade, deželnega odbora in mestnega magistrata včeraj v tretjem svojem posvetovanju dnevni red in točke, kater se imajo predložiti strokovnjakom zarad vprašanja, po katerem načrtu, kako in kedaj naj bi se vršile dela za znižanje odtokov od ljubljanskega močvirja.

Pri tej priliki sprožila se je, kakor sodimo, dobra nova misel, jeli bi se ne priporočalo, vsaj uže prihodnje leto pričeti z znižavanjem vodotoča Ljubljanice pod Ljubljano in morebiti tudi trebljenje Ljubljanice skozi mesto, tako da bi s tem prvim delom zabranile večje povodnji močvirja.

S tem bi se nekaj prej prišlo do nekoliķega uspeha za močvirce, stroški razdelili bi se na več let in dobilo bi se nekaj skušenj za veliko delo in pa merilo za skupne stroške. Konečno pa bi se tudi iz državnega melioracijskega zaklada uže tudi za prihodnje leto po tej poti moglo dobiti primerne podpore.

— Kolera v Trstu in na Reki ostala je po vsem taka, kot prejšnji čas. Iz Trsta sta poročila od nedelje in ponedeljka celo ugodnejša kot vsa prejšnja, ker je ta dva dni tam sicer obolelo nekoliko oseb, umrla pa nobena. V Istri pa se prikazuje kolera v več krajih in primeroma huda, ker je takoj pri prvem nastopu zahtevala več žrtev.

— † Okrajni glavar črnomaljski gosp. H. Jagrič umrl je minuli petek zvečer nagloma po prav kratki bolezni še le 46 let star. Pokojni, rojen Ljubljančan, bil je prejšnja leta ud ljubljanskega „Sokola“. Zapustil je še mlado vdovo, hči pokojnega odvetnika dr. Steinerja, ki je pred nekaj leti umrl v Kranji, in dvoje otrok.

— Smrt. Danes jutro našli so oficijala deželnega odbora gosp. Hermana Tomanova mrtvega v njegovem stanovanju. Eni sodijo, da se je vdovec s 5 otroci zavolj neugodnih denarnih razmer sam usmrtil, od druge strani pa se trdi, da je morebiti ponoči nehoté zavžil karbolno kislino, ki je bila v sobi zato, ker je imel dvoje bolnih otrok. Družino in urad gotovo težko zadeva zguba tako spretnega uradnika, kakor je bil pokojni Toman.

— Vreme. Minulo nedeljo došlo nam je v bližini Ljubljane zadostno mirnega dežja. Sedaj je zopet lepo gorko vreme — poljskim rastlinam jako ugodno.

— Sprememba semnje. C. kr. deželna vlada je občini Gora (polit. okraj Kočevje) dovolila, da se na prvi ponedeljek po 5. avgustu določeni semenj s živino in blagom na Gori sme predstaviti za bodoče na 5. dan

avgusta vsacega leta, ali, če je ta dan nedelja ali praznik, na prihodnji delavnik, in občini Studenec (polit. okraj Krško), da se na 20. dan junija določeni semenj s živino in blagom v Rovišah sme v bodoče predstaviti na 19. dan junija vsakega leta, ali, če je ta dan nedelja ali praznik, na prihodnji delavnik.

— Tamburaši pridejo! Sveučilišni dijaki iz Zagreba nam javljajo, da tamburaški sbor akademiķkega društva „Hrvatske Lire“ v Zagrebu dolazi 11. avgusta v Ljubljano, kjer namerja prirediti koncert in odtod obiskati imenitnejša mesta Kranjske, kakor na pr. Kranj, Bled in dr.

Mi se od srca veselimo temu pojavu in ne dvomimo, da Slovenci tudi pri tej priložnosti pokažejo, kako dragi so jim zmirom bratje Hrvati.

Ker je tamburica hrvatsko narodno glasbalo in ker je ta zbor najboljši na Hrvatskem, in tudi na Českem bil sijajno sprejet, želimo mladim Hrvatom pri nas v vsem najboljši uspeh.

Prepričani smo, da vsakdo, kdor le enkrat posluša tako slavnoznane tamburaše, ne izpusti nobene prilike več, da se zopet razveseljuje pri krasni domačo-slovenski glasbi.

— Župani na Kranjskem pozor! Izprazujenih je več deželnih ustanov po 50 gold. na leto za uboge hirajoče deželane. Deželni odbor je z okrožnico od 27. decembra l. 1882. pod št. 6011 vsem županijskim uradom in vsem županstvom na Kranjskem objavil, komu in pod katerimi pogoji so te ustanove namenjene in kam se je treba obrniti za podelitev teh ustanov.

Zgoraj navedena okrožnica se glasi:

Št. 6011 de 1882.

Okrožnica

vsim prečastitim župnijskim uradom in županstvom na Kranjskem, gledé deželnih ustanov za hirajoče na Kranjskem.

Visoki deželni zbor kranjski je v seji dné 19. oktobra 1881. leta o priliki svečanosti šeststoletnega združenja dezele Kranjske z Najvišjo habsburško vladarsko hišo ustanovil 50 ustanov po 50 gld. na leto za uboge hirajoče deželane do tja, ko se bode napravila deželna hiralnica.

Ustanove so namenjene hirajočim osebam brez ozira na spol, stan ali vero, katere imajo v kaki kranjski občini domovinstvo, ki si ne morejo kaj prislužiti in so popolnem uboge, zlasti osebe, ki se zaradi dolgotrajnih neozdravljivih bolezni po dotičnih predpisih ne smejo v javnih bolnicah oskrbovati; med prosilci imajo prednost taki, ki huje hirajo, ki so stareji in ubožnejši, oziroma, ki imajo za večjo rodovino skrbeti.

Deželni odbor za vsak slučaj posebej določuje, koliko časa bo imel prosilec ustanovo. A tudi med tem časom užitek preneha, ko bi ustanovljenec se ozdravil in bi zamogel si sam kaj prislužiti, ali ko bi se njegove razmere tako spremenile, da bi ustanovljenec ne spadal več med prave ubože, ali če pride do brezplačnega oskrbovanja v kaki ubožnici ali hiralnici; konečno tudi, če se mu dokaže nenravno nemarno vedenje.

Ustanove za hirajoče izplačevale se bodo v četrtletnih posledobnih obrokih, in sicer, kakor bo deželni odbor določil, za vsak slučaj posebej, ali ustanovljencu na roko proti pobotnicam, katere dotične oblasti potrjujejo gledé trajajoče potrebe, ali pa s primerno previdnostjo gledé potrebe osobam, občinam ali zavodom, ki ustanovljenca oskrbujejo.

Pravico, ustanove podeljevati in ustavlјati, ima deželni odbor kranjski.

To se prečastitim župnijskim uradom in županstvom priobčuje z dostavkom, naj v dotičnih slučajih tukaj prosijo za take ustanove.

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani dné 27. decembra 1882.

Deželni glavar:

Thurn.